

dejavstvih«, bomo ob analizi skušali prepričati v nasprotno, in sicer *kako se šele skozi komunikacijo oblikuje vednost, ki ji je pripisan status znanja.*

Čeprav gre za tri različne empirične primere – primer posredovanja negativne povratne informacije o predstavljenem znanju, primer dobro zastavljenega vprašanja in primer skupnega oblikovanja znanja –, gre pri vseh treh hkrati in predvsem tudi za poudarjanje pedagoškega diskurza kot dinamičnega interaktivnega procesa sooblikovanja vlog, odnosov med njimi, dejavnosti, znanja in učne situacije v najširšem smislu.

Vljudnostne jezikovne strategije kot dejavnik pospeševanja sodelovalnosti v razredu in povečevanja učinkovitosti pedagoškega procesa

Zaradi pomembnosti fenomena vljudnosti, ki je kasneje v modelu ne bomo mogli tako temeljito razčleniti in sistematizirati, na tem mestu začnemo nekoliko daljšo in bolj poglobljeno obravnavo. V tem razdelku je vljudnost vključena kot eden treh tematskih sklopov, s katerimi smo želeli ponazoriti retorični vidik obravnave pedagoškega procesa, vendar pa je njena vez z retoriko dosti močnejša. Vljudnost je pravzaprav sestavni del retorike. Za razliko od popreproščenega in reduciranega pojmovanja vljudnosti kot (zgolj) ustaljenih vljudnostnih fraz (pozdravov, naslavljanj, vikanja itd.) lahko vljudnost teoretsko in konceptualno opredelimo kot konstitutivno sestavino odnosa med govorcem/piscem in občinstvom/bralci, in sicer kot spretnost pridobivanja in vzdrževanja pozornosti ter naklonjenosti občinstva, kar je hkrati ena temeljnih retoričnih tem oz. tehnik.¹ Opredelimo jo lahko kot predpogoj (uspešnosti) komunikacije nasploh. Ob opisu temeljne funkcije in cilja pedagoškega diskurza smo izpostavili, da sta *usvajanje in kakovost novega znanja v pedagoškem kontekstu vselej odvisna tudi od kakovosti komunikacije med učiteljem in učenci.* Kljub temu, da lahko

1 Vljudnost (and. politeness) ni le stvar bontona, etikete in protokola, kot se to pogosto razume pogovorno in v vsakdanji komunikaciji. Vljudnost je v zadnjih tridesetih letih postala eno ključnih raziskovalnih področij sodobne jezikovne pragmatike, saj predstavlja eno temeljnih družbenih vezi in simbolno tkivo (vzpostavljanja, vzdrževanja pa tudi spreminjanja) družbenih odnosov. Temeljno delo s področja teorije vljudnosti še vedno predstavlja knjiga P. Brown in S. Levinsona *Politeness: Some Universals in Language Usage* (1987), na katero se bomo opirali tudi sami. Bolj diverzificirane in usmerjene poglede pa je mogoče najti v delih kot: *Women Men and Politeness* (Holmes, 1995), *Gender and Politeness* (Mills, 2003), *Politeness* (Watts, 2003), *Understanding Politeness* (Kadar in Haugh, 2013).